

Land Governance

Land Governance for Equitable and Sustainable Development (LANDac)

De IS-Academie Land Governance for Equitable and Sustainable Development (LANDac) is een partnerschap tussen Nederlandse organisaties en hun zuidelijke partners die zich bezighouden met onderzoek, beleid en implementatie op het gebied van land en ontwikkeling. De partners delen een zorg over toenemende ongelijkheid in landbezit en nieuwe conflicten over land, en hoe beter gebruik te maken van nieuwe mogelijkheden voor rechtszekerheid voor de mannen en vrouwen die land gebruiken en beheren. De volgende vraag staat centraal: hoe kan land governance (regels en praktijken over toegang tot en gebruik van land en natuurlijke hulpbronnen) worden ingezet om te komen tot rechtvaardige en duurzame ontwikkeling in het Zuiden?

[LANDac](#) houdt zich bezig o.a. met de recente trend van grootschalige landaankopen in ontwikkelingslanden door externe en nationale investeerders. Naast deze trend is er ook aandacht voor andere factoren die een grotere druk op land veroorzaken, zoals demografische verandering, klimaatverandering en milieudegradatie. Daarnaast zijn er nieuwe ontwikkelingen op het terrein van wetgeving en beleid die meer ruimte bieden voor erkenning van informele rechten en lokaal bekeer en een betere dienstverlening voor het zeker stellen van transacties en rechten. Al deze ontwikkelingen maken het nodig om *land governance* opnieuw te bekijken. LANDac richt zich op de vraag hoe lokale bewoners en beleidsmakers omgaan met de implementatie van nieuw beleid, met nieuwe vormen van druk op land en verschillende claims op land en natuurlijke hulpbronnen, en hoe de mogelijkheden voor ontwikkeling hierin gemaximaliseerd kunnen worden, en de risico's geminimaliseerd. Risico's kunnen liggen op het terrein van milieudegradatie maar ook het verlies van rechten door bijvoorbeeld vrouwen, inheemse volkeren etc. Het gaat bij LANDac om de volgende vragen:

A) Wat zijn de kenmerken van huidige processen van veranderingen rondom land governance?

LANDac doet empirisch onderzoek naar: a) veranderingen in landgebruik, landverdeling en landbezit b) de betrokken actoren c) veranderingen in instituties m.b.t. toegang tot land en natuurlijke hulpbronnen. We analyseren welke veranderingen plaatsvinden en identificeren de belangrijkste factoren die een rol spelen in de huidige trends. We geven speciale aandacht aan de grootschalige land aankoop of pacht. Hoewel er veel wordt gespeculeerd over zogenoemde "land grabbing" of landjepik is feitelijke, betrouwbare informatie schaars.

B) Wat zijn de gevolgen voor rechtvaardige en duurzame ontwikkeling?

Met LANDac proberen we een beter begrip te krijgen op veranderingen rondom toegang tot land, met speciale aandacht voor de impact van grootschalige landaankopen/pacht contracten en de gevolgen van dergelijke veranderingen op duurzame en rechtvaardige ontwikkeling. De volgende dimensies zijn daarbij van belang: gevolgen voor landzekerheid van de lokale bevolking, voedselzekerheid en lokale *livelihoods* (inkomen, werkgelegenheid en productiviteit), milieu- en klimaatsaspecten, gender-relaties, verhoudingen tussen generaties, kwetsbaarheid voor conflict, en verbindingen tussen stad en platteland.

C) Wat kan worden gedaan om land governance te verbeteren en rechtvaardige en duurzame ontwikkeling te bereiken?

Een centrale vraag in deze IS-Academie is hoe om te gaan met recente problemen gerelateerd aan de groeiende druk op land en natuurlijke hulpbronnen in de huidige *governance* context. In het huidige beleid rondom land in bijvoorbeeld Afrika ligt steeds meer de nadruk op aspecten als het samengaan van verschillende soorten landrechten, de erkenning van informele landrechten, decentralisatie, en participatie van verschillende belanghebbenden. Dit kan leiden tot effectiever landbeleid. LANDac probeert daaraan bij te dragen door te onderzoeken hoe de rol van lokale belanghebbenden (waaronder de lokale overheid, instituties voor het omgaan met hulpbronnen, boerenorganisaties en andere lokale organisaties) verbeterd kan worden in deze nieuwe vormen van *governance*. Hoe kunnen we de ontwikkeling van verantwoordelijke en effectieve beleidssystemen aanmoedigen?

LANDac kan bijdragen op de volgende punten:

- Verbetering van data en kennis om tot beter onderbouwde beleidskeuzes te komen
- Betere consultatie van alle belanghebbenden bij onderhandelingsprocessen en meer transparantie
- Analyse van de verschillende manieren om regulering en controlecapaciteit te verbeteren: analyse van bestaande ervaringen met duurzaamheidcriteria, kaders van verschillende landrechten, reguleringen, gedragscodes, etc.
- Vergelijkende analyse van de mogelijkheden voor goedkopere vormen van landregistratie
- Conflictresolutie in relatie tot land
- Versterking van capaciteit voor ruimtelijke ordening
- Coördinatie van instituties om *land governance* te verbeteren
- Verminderen van de kwetsbaarheid van collectief landbezit, en maximaliseren van het ontwikkelingspotentieel

Activiteiten

Het doel van LANDac is het versterken van de link tussen academisch onderzoek, beleid en implementatie, door bestaande kennis toegankelijk te maken, ontbrekende kennis aan te vullen en de beleidsagenda te updaten. Dit doen we via een systematische samenwerking tussen beleidsmakers, ontwikkelingsorganisaties en onderzoekers, samen met hun zuidelijke partners. De volgende activiteiten zijn in uitvoering en/of gepland (2010-2015):

1) Directe promotieonderzoeken:

- a. Lucia Goldfarb: Expansie van sojaproductie in de Chaco regio (Zuid-Amerika): IDS (Universiteit Utrecht) / Rampenstudies (Wageningen Universiteit)
- b. George Schoneveld: Grootschalige landaankopen in vergelijkend perspectief (Afrika): IDS (Universiteit Utrecht) / Afrika-Studiecentrum
- c. Femke van Noorloos: Residentieel toerisme in Midden-Amerika (IDS, Universiteit Utrecht)
- d. nader te bepalen

Promotieonderzoeken indirect verbonden aan LANDac:

- e. Ty Pham Huu: De bouw van dammen en gedwongen verhuizingen in Vietnam (IDS, Universiteit Utrecht / HUAF University of Agriculture and Forestry, Vietnam)

2) Kortlopende onderzoeksprojecten: 10-15 per jaar, uitgevoerd in samenwerking met zuidelijke partners en andere zuidelijke organisaties. 13 projecten in ronde 1 (2010):

- Zimbabwe: Landrechten en landzekerheid na het *Fast Track Land Reform* programma: invloed op *livelihoods* en landgebruik op verschillende soorten ruraal land (RUZIVO & ASC Leiden)
- Nederlandse ontwikkelingssamenwerking op het gebied van *land governance*: Update van de 2007 inventarisatie van Nederlandse steun voor het verbeteren van *land governance* in ontwikkelingslanden, met analyse van geleerde lessen (Ministerie van Buitenlandse Zaken)
- West-Afrika: Inventarisatie van middelgrote en grote landaankopen in West-Afrika; reacties van producentenorganisaties en lokale overheden; gevolgen voor lokale ontwikkeling (KIT, SNV, Agriterra)
- Cambodja: Inventarisatie van grootschalige landaankopen voor commerciële landbouw in bosgebieden in noordoost Cambodja, en de gevolgen voor *livelihoods* van lokale gemeenschappen (Royal University of Phnom Pen, IDS UU)
- Senegal: Analyse van het publieke debat over landrechten: hoe worden zaken weergegeven, wat zijn de debatten en posities van belanghebbenden (IDS UU met Senegalese NGOs)
- Oost-Congo: opkomende regelingen m.b.t. *land governance* in mijnbouwgebieden in een postconflictsituatie (Rampenstudies WUR)
- Evaluatie van trends en praktijken van duurzame investeringen in land door fair trade- en biologische producenten (Triodos Facet)

- Rwanda: Gevolgen van de nieuwe landhervormingswet (registratie en certificatie van land) voor *livelihoods* van rurale mannen en vrouwen (RISD)
- Madagaskar: Hoe kunnen gedecentraliseerde *land governance* instituties omgaan met grootschalige investeringen voor landbouw en mijnbouw; Hoe kan de positie van vrouwen in de implementatie van een nieuwe landwet in geselecteerde gemeentes versterkt worden? (Fiantso)
- Oeganda: Inventarisatie van de gevolgen van private landaankopen in het Lake Albert gebied, waar olie geboord wordt (ervaringen met regelingen voor delen in opbrengst, gevolgen voor lokale landzekerheid en *livelihoods*) (Uganda Land Alliance)
- Ethiopië: Analyse van (veranderingen in) overheidsbeleid m.b.t. grootschalige landaankopen; gevolgen voor rurale *livelihoods* (Forum for Social Studies)
- Burkina Faso: De anticipatie door lokale overheden (met name gemeentes) op de uitvoering van de nieuwe landwet (GRAF)
- India: De positie van tribale minderheden in recente grondmarktontwikkelingen in Andhra Pradesh (CESS, Hyderabad)

3) Virtueel kennisnetwerk: website www.landgovernance.org

4) Summerschools voor studenten (MSc, PhD), beleidsmakers en practitioners (juli 2010 en juli 2011)

5) Lezingenserie en deelname aan publieke debat

- 19 mei 2010: Launch LANDac

6) Bureauonderzoek, position paper, korte beleidspapers

7) Pilot project: aanbevelingen m.b.t. monitoringsystemen voor sociale en milieu-indicatoren

8) Schrijfstudio voor academische publicaties en beleidspapers

9) Op maat gemaakte trainingen / workshops

10) Internationale conferenties

- 5 november 2010: 7th Knowledge for Development Conference: Climate-smart development in the South met speciale aandacht voor land governance gerelateerde aspecten (Utrecht)

Partners/Contact

Partners

De IS-Academie Land Governance (LANDac) is een partnerschap bestaande uit academische instellingen, NGOs, de private sector, en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De partners zijn:

- [International Development Studies](#), Universiteit Utrecht (penvoerder)
- [Afrika-Studiecentrum](#), Leiden
- [Agriterra](#), Arnhem
- [Rampenstudies](#), Wageningen UR
- [Hivos](#), Den Haag
- [Koninklijk Instituut voor de Tropen](#), Amsterdam
- [Triodos Facet](#), Zeist
- [Directie Duurzame Economische Ontwikkeling DDE \(Ministerie van Buitenlandse Zaken\)](#), Den Haag

Contact

Voor meer informatie over de IS-Academie Land Governance kunt u contact opnemen met:

- Ministerie van Buitenlandse Zaken
Directie Duurzame Economische Ontwikkeling (DDE)
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
Contactpersoon: [Frits van der Wal](#)
Tel.: +31 (0)70 348 6397
- Universiteit Utrecht, International Development Studies
[IS Academy on Land Governance](#) for Equitable and Sustainable
Development
P.O. Box 80.115
3508 TC Utrecht
Nederland
Tel.: (+31) 30 253 1399
Fax: (+31) 30 254 2037
Email: landac@geo.uu.nl

Contactpersonen:

[Femke van Noorloos](#)

Tel. 030-2531363

[Thea Hilhorst](#)

Tel. 020-5688501